

BLISKOŚĆ (82) *sb f*

o jasne.

sg *N* bliskość (8). ◊ *G* bliskości (18). ◊ *D* bliskości (2). ◊ *A* bliskość (25). ◊ *I* bliskością (23). ◊ *L* bliskości (5). ◊ *pl* *A* bliskości (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. *Sąsiedztwo, mała odległość, niedalekie położenie (o stosunku przestrzennym); vicinitas Mącz, Cn; confinium, propinquitas, vicinia Cn (9) : GlabGad D4, D6; Purpurá/ tá też idzie z Fenicyey/ piżną niektorzy/ iż Purpurá od łożącá bliżkości fárbę bierze. BielKron 267; Mącz 493d [2 r.]; Miał ten piękną winnicę/ [...] Którá łie Achábowi/ bárzo podobála/ Prze bliżkość HistHel D; ActReg 141.*

bliskość z czym: Przyczyna tego iż v niewiałt nawdętfza wilgoć tam łie zchodzi, á to dla bliżkołci mecherza z maciczą. *GlabGad A8v.*

Wyrażenie przyimkowe: »w bliskości« = *niedaleko:* In propinquo sunt castra, W bliskołci/ to yełt nie dáleko yełt obóz. *Mącz 326c.*

2. *Rychłe nadejłcie, zblížanie się, niedaleka przyszłość (o stosunku czasowym) (1) : Tám tedy dla bliżkołci (Zydowlkiego) (na łwięto) gotowánia á iż grob był nie dáleko położyłi P. IEzufá. LatHar 737.*

3. *Pokrewieństwo, powinowactwo (o związku rodowym i rodzinnym); propinquitas, proximitas Mącz, Calep (13) : Proximitas, Bliskołć/ Krewnołć/ Powinowáctwo. Mącz 326a, 326c; áni im pomocą y rádá albo przyiáźnią chcemy pomagác/ [...] chociały krewnołcią/ przyiáźnią po żonách/ albo którąkolwiek bliżkołcią nam/ [...] byli powinni SarnStat 119 [idem] 220.*

Wyrażenia: »krewna bliskołć«: Zá máłuczki dar one W.M. łwym M.Pánom/ iáko tym którym to według krewney bliżkołci włáściwie náleży/ połyłam. *KołakCathOkuń A2v.*

»bliskołć krwi«: Lecż widzę, że Collátinus/ nie tylko bliżkołcią krwi/ ále theż y chęcią Tárkwiniufzom ielth przychylny. *Phil E2.*

praw. »bliskołć małżeńska« = *stopień, pokrewieństwa ew. powinowactwa mężczyzny i kobiety dopuszczający zawarcie małżeństwa między nimi (3):* Pierwży połtęp bliżkołci małżeńkicy/ kto [tekst zdefektowany] Pozołtálec pozołtáley brátowey. Zoná brátowá niegdý pozołtáwiona. *GroicPorz [ee5], [ee5] [2 r.].*

»powinowata bliskołć«: *BibRadz I 2b marg cf* »krewnołć i powinowata bliskołć«.

»bliskołci przymierze« = *przymierze na podstawie pokrewieństwa:* téż Niemiecką ziemię/ Włofką/ y Węgierłką pewnym bliżkołci przymiérzem mamy z królestwem łpoioné. *OrzJan 63.*

Szeregi: »powinowactwo, bliskołć«: Powinowáctwo żadne/ bliżkołć żadna/ W twéy włczypliwey mowie nie ielth władna *KochPs 75.*

»krewnołć i powinowata bliskołć«: Ten obowiózek ielth twárdłzy y mocnieyłzy nád włzytki ine/ także y nád włzelłá [!] krewnołć y powinowátą bliżkołć. *BibRadz I 2b marg.*

4. *praw. Prawo pierwszeństwa w dziedziczeniu (czasem szerzej: prawo dziedziczenia) na zasadzie pokrewieństwa lub powinowactwa (40) : ZapWar 1531 nr 2370 [2 r.]; GroicPorz gg2; RejWiz 58v; Ielłifz tedy chcelż odzierzec tę rolą bliżkołcią [iure propinquitatis] kup/ y mieyże Leop Ruth 4/4; y piłal łie*

być przerwany Ian Czelki Krol bliskością tą iż miał dziewczę Edwigę krolá Wacławá Polkiego i Czelkiego. *BielKron* 370v, 393; *BudBib Lev* 25/30; *ZapKoscier* 64v; *SarnStat* 690, 1118, 1165.

bliskość do kogo, czego (5): *RejKup* aa4v; *BielKron* 370v; A ięsliby kto [...] przął go bydz krewnym/ albo práwá ku bliskości do tákowych dóbr powiadałby go nie mieć: [...] Kommissarze w rozdzieleniu dóbr nie máią poštěpowác *SarnStat* 839, 596, 838.

bliskość ku czemu (4): *BielKron* 181, 368; tę rzecz sporu o krewność y bliskość ku dobrám/ do fądu Ziemskiego odefłác máią. *SarnStat* 839, 602.

bliskość na co (3): *BielKron* 160, 252; Pan swyętošz Wyczelzichowki ma blyškośc na Borczu na 8 wlok polzoftalich Braczy [...] swych Rodzonych *ZapKoscier* 44v.

Zwroty: »dochodzie bliskości«: S sřprawiedliwością zawnždy burdá złości/ Bowiem tá worem dochodzi bliskości. *RejZwierc* 212.

»dopierać się bliskością« (3): iáko Cefarz Máxymilian z oycá swego Frederyká dopierał sie też bliskością krolestwá Węgierskiego po Mátyaszowej śmierci *BielKron* 412v, 192, 408.

»dosta(wa)ć bliskością« (2): a Gdi by then chucz ty wloky dostacz blyškoścá swojá thedy ma wroczyz the sto slotych vczywemu Ianowy Kvrkowy *ZapKoscier* 48, 79.

»dzierzeć bliskością«: ZYgmunt syn Kárłá czwartego [...] Czelkie krolestwo bliskością dzyerzał *BielKron* 188.

»mieć bliskość« [szyk zmienny] (8): Brátá nášzego Elimelechá żoná Noemi przedáie imienie/ ty bliskość ktemu przyrodzonym práwem máiac/ chcę to od ciebie slyšzec przed wšytkimi/ iefli ie odkupišz *BielKron* 53v, 160, 181, 252, 370v; *ZapKoscier* 44v; *SarnStat* 596, 838.

»odštěpowác bliskości«: On na to odpowiedział: Odštěpuię bliskości swey [*Cedo iuri propinqnitatis*] *Leop Ruth* 4/6.

»przypaść (przypadac) bliskością« (2): Po śmierci Bolešławá syná Troydenowego [...] przypadły na Káźimierzá bliskością kłięstwá Rułkie *BielKron* 374; 379v.

»spuszczac bliskość«: Wšlyšzawszy to rzekł/ wštěpuię práwá/ to iest/ sřpuszczamci bliskość swoię. *BielKron* 53v.

Wyrażenie: »bliskość przyrodzona« (3): [Czechowie] zebrali wojska ná Polaki dobywác Krakowa/ zowác tho swojá bliskością przyrodzoná. *BielKron* 369, 368, 405.

W przen (4) :

Zwroty: »dojść (dochodzić) bliskością« (3): Kto chce dochodzić sławy s poćciwością/ Miey sřprawiedliwość doydziez iey bliskością. *RejZwierc* 226v, 222, 238v.

»mieć bliskość [ku czemu]«: Nyemałz czątki ani bliskości ku temu flowu/ to yešt/ nye yešteš vczeštnikyem ewányeliey á obyetnic bożych. *KromRozm III* F3v.

a. *Dobra, majątek, rzeczy należące się komuś z prawa, najczęściej na zasadzie pokrewienstwa; dziedzictwo, spadek, sukcesja; hereditas* *Mącz* (10) : áby mężczyzná z biáłą głową [...] bliskość w ftoiącey y ruchomey máiętności rowno bráli. *GroicPorz* gg2v; *BielKron* 348v; *Mącz* 6d; *SarnStat* 1243.

Zwroty: »bliskość dzierzeć, trzymać« [szyk zmienny] (4): potomki niebošczyká Piotrawiná/ktorzy [...] skárzyli przed krolem na Biskupá/ iż dzierzał ich bliskość Piotrawin. *BielKron* 348v, 215v, 348v; *SarnStat* 1243.

»mieć bliskość« = *mieć do kogo prawo*: Bo ty zmiłofierdza twego Zbawiłeś go włego złego A tak ya s Sądu prawego Mam wielką bliŕkołcz do niego *RejKup* aa4v.

»ku swej bliskości przyść«: iedno áby mu dopomógł łtátku łwego zdobyc pod Przekopłkim/ [...] przez ktoreby mógł zálię ku łwey bliŕkości przyść. *BielKron* 402.

5. *Ścisła łączność, więź duchowa, bezpośredni kontakt (o stosunku między Bogiem i człowiekiem) (4)*: *PatKaz III* 116v; Prawdziwa pokutá Páná Bogá vbłaga/ o bliŕkości przykazánia Bożego przekłáda Zydom złe y dobre/ áby łobie wybieráli co chćieli. *Leop Deut* 30 arg; Piłmo ziemłkiemi pány zowie Bogi/ [...] Ma być podobien ku Bogu bliŕkością/ Bog ziemłki/ cnotá á łpráwiedliwołciá. *RejZwierc* 225v; [*Maryja*] Ná dułzy y na čiele vwielbiona. Chwałá nád włzyłtkie łwięte/ y bliŕkołciá máiełtatu Troycy przénachwałebnieyłzey včczzona. *LatHar* 672.

6. *Równość, identyczność, podobieństwo; vicinitas Mqcz; proximitas Cn (2)*: Vicinitas nominis, Bliskość ymienia/ to yełt yednakołł albo xrownobrzmiennołł. *Mqcz* 493d; ták od Láłłkięy wiáry/ Láłłch wiedzión być może/ zá tá tych dwu liter/ ktorá między łobá máiá/ bliŕkołciá ł. álbo t s/ á z Greckim X. á náłzym ch. *KochCz* B2.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (2)*: affinitatis blysskosczy *BartBydg* 252; Proximitas – Bliskołcz. *Calep* 861a.

Synonimy: **1.** *sąsiedztwo*; **3.** *krewność, powinowactwo*; **6.** *jednakołł, równobrzmiennołł.*

Cf **BLISKOŚĆ**, BLIŻA